

**QORTI ĊIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

IMĦALLEF

**Onor. Abigail Lofaro LL.D., Dip. Stud. Rel.,
Mag. Jur. (Eur. Law)**

Illum 19 ta' Ġunju, 2025

Rikors Ġuramentat: 235/12AL

A B

vs.

C B

(Att taż-Żwieġ bin-Numru progressiv 242/1988)

Il-Qorti,

Rat ir-rikors ġuramentat tal-attriċi¹ li permezz tiegħu ppremettiet:

1. Illi l-esponenti hija mizzewga lill-intimat C B li jiggstixxi n-negozju B Woodworks, Triq San Gwann, Hal Kirkop.

¹ Fol. 1.

2. Illi huma ghandhom zewgt itfal: D (22 sena) u E (18 il-sena).

3. Illi l-kontendenti huma separati 'de facto', difatti zewgħa ilu nieqes mid-dar disa' (9) snin u kien ihallasha €675 bhala manteniment.

4. Illi l-esponenti kellha terfa' wahedha r-responsabbilta tat-trobbija ta' uliedha. L-intimat izeblahhom, anke lit-tfal jghajjar u jghidilhom li huma stupidi u mgienen. Barra minn hekk, zewgħa kellu relazzjoni ma' nisa ohra, l-ahhar wahda hija Miriam, li ghandha zewgt itfal minnu.

5. Illi ghalhekk, zewgħa rrenda ruhu hati ta' ingurji gravi, minacci, abbandun u adulterju.

6. Illi ghaxar (10) xhur ilu, l-intimat waqaf ihallasha manteniment fil-15 ta' Jannar 2012 u kellu hmistax-il gurnata lura, u hija kellha tadixxi lill-Qorti permezz ta' medjazzjoni mibdija fit-2 ta' Novembru 2011, li giet dikjarata magħluqa fis-26 ta' Gunju 2012, li fiha l-intimat obbliga ruhu li jhallasha manteniment bi ftehim izda xorta qatt ma wasal - avolja ghandu bosta proprjetajiet, tant illi huwa l-isponsor ta' Kirkop Football Club. Izda flus biex ihallas manteniment lill-esponenti ma jridx johrog.

7. Illi ghalhekk l-intimat ghandu jigi ordnat ihallas l-arretrati ta' manteniment (€675) mid-data meta l-esponenti kellha tidhol il-Qorti fit-2 ta' Novembru 2011. Hija thoss li l-manteniment ghandu jizdied għal €750.

8. Illi l-kontendenti huma sidien ta' bosta assi mobbli u immobbli, fosthom:

- 1) il-workshop, l-ghodda u l-magni ta' mastrudaxxa;
- 2) garage kbir (taht il-maisonette);
- 3) il-maisonette li qed joqghod fiha l-intimat;

- 4) karożzi 'collectors' items': Pajero lussuza, BMW, Chevrolet lussuza, karożza ohra ta' lewn iswed lussuza;
- 5) truck/van tax-xoghol;
- 6) rikavat mill-bejgh tal-maisonette li l-intimat biegh u zamm ghalih;
- 7) id-dar fejn toqghod l-esponenti u garage maghha;
- 8) 6 garaxxijiet;
- 9) garage li jesa karożza;
- 10) garage kbir;
- 11) maisonette bl-arja taghha.

9. Illi l-intimat resaq ghal kuntratt ta' cessjoni ta' proprjeta' konsistenti f'fond b'zewg bibien, minghand l-ahwa B, fuq liema akkwist deher Francis B bhala prestanome ghall-intimat; u b'hekk l-intimat iddefrawda lill-esponenti billi dan l-akkwist sar fl-interess tal-intimat izda f'isem Francis B, biex hija tigi misruqa minn sehemha li għandu jifforma parti mill-komunjoni tal-akkwisti. Inoltre, l-intimat resaq ghall-iffirmar ta' kuntratt ta' self minghand Bank of Valletta plc, liema self sar abbuzivament u illegalment permezz ta' prokura maghmula b'qerq ghad-dannu taghha.

10. Ghaldagstant, l-esponenti titlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti joghgobha:

1) tiddikjara illi zewgha rrenda ruhu hati ta' ingurji gravi, sevizzi, minacci, abbandun u adulterju;

2) tiddikjara s-separazzjoni personali bejn l-attrici u zewgha l-intimat ghar-ragunijiet fuq indikati;

3) tikkundanna lil zewgha biex ihallasha s-somma ta' €675 fix-xahar ghall-perijodu mill-15 ta' Jannar 2012 meta huwa waqaf ihallasha l-manteniment ta' €675 fix-xahar;

4) tiffissa l-manteniment minn issa 'l quddiem fis-somma ta' €750 fix-xahar;

5) tordna c-cessazzjoni tal-komunjoni tal-akkwisti;

6) tordna l-likwidazzjoni u divizjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejniethom;

7) tassenja lill-attrici sehemha kollu spettanti lilha mill-komunjoni tal-akkwisti, komprizi daww l-assi li l-intimat ipprova jissottratta biex ma jidhrux fost l-assi tal-komunjoni tal-akkwisti bil-ghan li d-drittijiet ta' martu jigu eluzi;

8) tapplika fil-konfront ta' zewgha l-intimat id-dispozizzjonijiet li huma applikabbli skont il-ligi fic-cirkostanzi.

Bl-ispejjez kontra l-intimat, inkluzi l-proceduri obbligatorji ta' medjazzjoni (Ittra 1392/11 fl-ismijiet "A B vs. C B"), li huwa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat il-lista ta' xhieda tal-attrici;

Rat ir-risposta ġuramentata tal-konvenut² fejn eċċepixxa:

1. Illi dwar il-fatti u l-allegazzjonijiet rilevati fir-rikors promutur mertu ghal din ir-risposta, il-konvenut jixtieq jirrileva is-segwenti, u cioe' illi hemm qbil li l-kontendenti partijiet kienu zzewgu fit-tnax (12) ta' Marzu tas-sena elf disgha mija tmienja u tmenin (1988) u minn liema zwieg, fit-tmienja (8) ta' Marzu tas-sena elf disgha mija u disghin (1990) twieldet D B u fid-disgha u ghoxrin (29) ta' Gunju tas-sena elf disa' mija erbgha u disghin (1994) twieled E B;

2. Illi huwa minnu wkoll li l-kontendenti partijiet ilhom 'de facto' separati minn ma' xulxin ghal madwar disa' (9) snin. Dan sehh wara li l-konvenut ma kellux ghazla ohra ghajr li jallontana ruhu mid-dar matrimonjali ghar-ragunijiet imputabbli lill-attrici, senjatament minhabba sevizzi, eccessi,

² Fol. 14.

mohqrija, theddid, vjolenza psikologika u ngurji gravi fil-konfront tal-konvenut da parti tal-attrici;

3. Illi matul iz-zwieg l-attrici qatt ma' ghamlet l-almu taghha sabiex tnaqqas mill-piz finanzjarju li ggib maghha t-trobbija tal-familja billi tohrog tahdem, izda hija dejjem baqghat tghix hajja komda u lussuza, b'dan illi baqghat dipendenti ekonomikament fuq il-konvenut li dejjem ghamel l-almu tieghu u hadem lejl u nhar gewwa n-negozju tieghu B sabiex ikun jista' jikkontribwixxi finanzjarjament lejn il-bzonnijiet tal-familja tieghu. Dan ghamlu anke sahansitra wara li kien kostrett jallontana ruhu mid-dar matrimonjali bil-konsegwenza li kellu jsib akkomodazzjoni alternattiva;

4. Illi ghalkemm il-konvenut qatt ma gie ordnat permezz ta' Digriet ta' din l-Onorabbli Qorti sabiex jikkontribwixxi xi forma ta' manteniment, kemm lejn martu kif ukoll lejn uliedu, huwa fl-aħjar interess tat-tfal tieghu kien jissomministra manteniment fis-somma ta' sitt mija u hamsa u sebghin Ewro (€675) fix-xahar. Konvenjentement, l-attrici naqset milli tinforma lil din l-Onorabbli Qorti li l-konvenut, sabiex jaccerta li uliedu ma jonqoshom xejn, kien ihallas ukoll il-kontijiet kollha relatati mal-konsum ta' dawl u ilma, kif ukoll tal-cable u tat-telefown. Illi di piu', kien il-konvenut illi kien jerfa` r-responsabilitajiet ekonomici ulterjuri w jibdel, jixtri u jhallas kull darba illi jkun hemm xi hsara f'xi appliances gewwa d-dar matrimonjali. Di fatti kien il-konvenut ukoll li matul dawn is-snin li ilu nieqes mid-dar matrimonjali xtara washing machine gdida, fridge gdida kif ukoll water heater;

5. Illi kif ser jirrizulta ampjament car mix-xhieda mressqa mill-konvenut fil-mori tal-kawza odjerna, sfortunatament ix-xoghol tieghu ta' mastrudaxxa gie affetwat b'mod negattiv - proprju minhabba l-fatt li l-illum il-gurnata hafna ditti qieghdin jimportaw ghamara lesta minn barra bil-konsegwenza li m'ghadux aktar f'posizzjoni li jissomministra sitt mija u hamsa u sebghin Ewro (€675) fix-xahar bhala manteniment, u wisq

inqas sebgha mija u hamsin Ewro (€750) fix-xahar li qed tippretendi l-attrici;

6. Illi l-konvenut huwa ben konsapevoli tal-ispejjez necessarji ghat-trobbija tat-tfal u ghalhekk kien dejjem dispost li jaghmel sacrificcji kbar sabiex jissomministra l-manteniment adegwat fl-ahjar interess ta' uliedu. Izda tenendo kont illi D u E illum il-gurnata ghandhom tnejn u ghoxrin (22) u tmintax-il (18) sena rispettivament, it-tnejn qeghdin jistudjaw u qeghdin jircievu mizata minghad il-gvern, filwaqt li D tahdem ukoll a bazi part time, allura l-ammont pretiz mill-attrici huwa intiz biss sabiex tkompli tghix hajja lussuza u tfaddal il-flus minn fuq dahar il-konvenut;

7. Illi l-konvenut jichad kategorikament l-inisinwazzjonijiet li qieghda taghmel l-attrici u cioe' illi hija refghat wahedha r-responsabbilita' tat-trobbija ta' uliedha. Illi jekk l-attrici kienet aktar prezenti fit-trobbija ta' uliedhom kien biss ghar-raguni wahda, u cioe' peress illi hija ghamlet minn kollox sabiex titfa lill-konvenut f'dawl ikrah permezz ta' diversi allegazzjonijiet infondati ghall-ahhar, li kif ser jirrizulta f'din il-kawza m'huma xejn għajr insinwazzjonijiet abbusivi;

8. Illi fid-dawl tal-pregudizzjali ssolevati mill-attrici in kwantu riferribbli ghall fatt illi l-konvenut kellu relazzjoni ma' nisa ohra u li huwa ghandu zewt itfal minn relazzjoni extra-konjugali, jigi rilevat li dawn l-allegazzjonijiet bl-ebda moda ma qeghdin joholqu stat ta' fatt ghax m'hemm l-ebda decizjoni gudizzjarja f'dan is-sens, izda qeghdin fil-prezent iservu biss sabiex ikomplu jhammgu lill-konvenut;

9. Illi jigi ulterjorment rilevat li l-attrici stess qieghda tikkonferma illi hija kienet kuntenta tghix hajja separata minn mal-konvenut ghal disa' (9) snin shah minghajr ma tirrikorri ghal għajnuna ta' din l-Onorabbli Qorti sabiex tipprocedi b'separazzjoni personali. Kien biss meta hija rrealizat li ma setghatx tkompli tghix hajja lussuza kif kienet qieghda

taghmel minhabba l-kambjament fis-sitwazzjoni ekonomika tal- konvenut li hija rrikoriet għal għajnuna ta' din l-Onorabbli Qorti. Għal kuntrarju ta' dak dedott fir-rikors guramentat mertu għal din ir-risposta guramentata, qatt ma ntelehaq ftehim bejn il-kontendenti partijiet fir-rigward tal-manteniment u sussegwentement il-medjazzjoni nghalqet mill-attrici stess peress li riedet tasal fuq ftehim bonarju illi jagevola lilha biss biex tkompli tisfrutta l-konvenut ekonomikament u tghix hajja lussuza kif dejjem ghamlet;

10. Illi kif ser jirrizulta ampjament car mix-xhieda mressqa mill-konvenut fil-mori tal-kawza odjerna, l-elenku tal-assi mobbli w immobbli li l-attrici qieghda tinsinwa illi jiformaw parti mill-komunjoni tal-akkwisti mhux wiehed li jirrifletti il-verita';

11. Illi in kwantu għal dak allegat fir-rikors promutur fir-rigward ta' kuntratt ta' cessjoni ta' proprjeta konsistenti f'fond b'zewg bibien kif ukoll fir-rigward ta' kuntratt ta' self li sar abbusivament u illegalment jigi rilevati li dan mhux minnu u huwa biss tentattiv iehor mill-attrici biex titfa' f'dell lill-konvenut. Dak allegat għandu jigi pruvat mill-attrici;

12. Illi dwar it-talbiet attrici, il-konvenut jixtieq jirrileva is-segwenzi, u cioe' in kwantu għall-ewwel (1) u t-tieni (2) talba attrici, il-konvenut jaqbel illi hemm lok sabiex din l-Onorabbli Qorti tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti partijiet u konsegwentement tordna li jgħixu separatament minn xulxin, izda din il-firda sehhet mhux għar-ragunijiet imputabbli lill-konvenut kif inghad mill-attrici fir-rikors guramentat mertu għal din ir-risposta, izda għal ragunijiet ohra, senjatament minhabba sevizzi, eccessi, mohqrija, theddid, vjolenza psikologika u ngurji gravi fil-konfront tal-konvenut da parti tal-attrici;

13. Illi in kwantu għat-tielet (3) u r-raba' (4) talbiet attrici, il-konvenut ma jaqbilx li għandu b'xi mod jivversa xi forma ta'

manteniment ghall-attrici, stante li din tista' facilment tohrog tahdem. It-talba ghall-hlas ta' arretrati hija ghall-ahhar infondata stante li ma kien hemm ebda Digriet li jirregola xi forma ta' manteniment bejn il-partijiet;

14. Illi hemm qbil dwar il-hames (5) talba attrici stante li din hija konsegwenza - u proprju l-iskop - naturali li ggib maghha separazzjoni personali;

15. Illi in kwantu ghas-sitt (6) talba attrici, il-konvenut jaqbel illi din l-Onorabbli Qorti ghandha tiddikjara xolta l-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet kontendenti u sussegwentement tordna li l-istess oggetti formanti parti mill-istess komunjoni jigu divizi f'zewg porzjonijiet li jigu assenjati lill-kontendenti kif jigi stabbilit u ordnat minn din il-Qorti, okkorendo bl-opera ta' periti nominandi, li ghandhom provvizorjament ikunu a spejjez tal-attrici, u dan biss wara li l-konvenut jigi kkumpensat ghall-ispejjez li huwa nkorra fil-benefikat tad-dar matrimonjali;

16. Illi in kwantu ghas-seba' (7) talba attrici hemm qbil limitatament li l-attrici tircievi dak spettanti lilha skont il-ligi mill-assi tal-komunjoni tal-akkwisti, izda jigi ribadut li l-konvenut m'ghamel l-ebda att, kif qieghed jigi abbusivament allegat, sabiex l-attrici tigi b'xi mod imcahhda mid-drittijiet taghha;

17. Illi in kwantu ghat-tmien (8) talba attrici, din it-talba ghandha tigi michuda bl-ispejjez kontra l-attrici stante li l-istess konvenut m'ghamel xejn sabiex hu jitlef il-jeddijiet spettanti lilu skont il-ligi, u semmai d-disposizzjonijiet tal-artikolu citat mill-attrici ghandu jigi applikat fil-konfront taghha stess;

Salv risposta ulterjuri.

Bl-ispejjez komprizi dawk inkorsi fil-proceduri quddiem il-Medjatrici kontra l-attrici li minn issa hija ngunta in subizzjoni.

Rat il-lista ta' xhieda tal-konvenut;

Rat il-kontro-talba³ tal-konvenut li biha ppremetta illi:

1. Illi l-kontendenti partijiet izzewgu nhar it-tnax (12) ta' Marzu tas-sena elfejn u tnax (2012), u minn dan iz-zwieg huma kellhom zegt itfal bl-isem ta' D B li ghandha tnejn u ghoxrin (22) sena, u E B li ghandu tmintax-il (18) sena;

2. Illi l-attrici rendiet ruhha hatja ta' sevizzi, eccessi, mohqrija, theddid, vjolenza psikologika, u ngurji gravi fil-konfront tal-esponenti, b'mod illi llum il-gurnata bejn il-kontendenti tirrizulta inkompatibilita' ta' karattru tant li l-istess zwieg tkisser b'mod irrimedjabli;

3. Illi l-konvenut qiegħed jipprevalixxi ruhu mir-rikors guramentat ipprezentat mill-attrici rikonvenzjonata sabiex jipprezenta l-kontro-talba tieghu;

4. Illi l-konvenut jaf b'dawn il-fatti personalment.

Għaldaqstant u in vista tal-premess, il-konvenut umilment jitlob bir-rispett lil din l-Onorabbli Qorti, prevja kwalsijasi dikjarazzjoni, ordni u provvedimenti opportuni, joghghobha:

1. Tiddikjara u tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti partijiet għal ragunijiet imputabbli unikament lill-attrici rikonvenzjonata u dan minhabba sevizzi, eccessi, mohqrija, theddid, vjolenza psikologika, u ngurji gravi kommessi mill-attrici rikonvenzjonata kontra l-esponenti, u dan kif ser jigi pruvat fil-mori ta' din il-kawza;

2. Tiddikjara xolta l-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet kontendenti u sussegwentement tordna li l-istess oggetti formanti parti mill-istess komunjoni jigu divizi f'zewg

³ Fol. 19.

porzjonijiet li jigu assenjati lill-kontendenti kif jigi stabbilit u ordnat minn din il-Qorti, okkorendo bl-opera ta' periti nominandi.

3. Tapplika kontra l-attrici rikonvenzjonata interament jew in parti, id-disposizzjonijiet tal-artikoli 48 et seq tal-Kodici Civili, Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta' Malta, u dan skont kif din 1-Onorabbli Qorti jidhrilha xieraq u opportun fic-cirkostanzi kollha tal-kaz,

4. Tikkundanna lill-attici rikonvenzjonata sabiex tikkonsenja lill-konvenut l-beni kollha parafernali tieghu u separatament tordna illi l-konvenut jigi moghti lilu l-pjena amministrazzjoni tal-beni parafernali tieghu.

Bl-ispejjez komprizi dawk inkorsi fil-proceduri quddiem il-Medjatrici kontra l-attrici rikonvenzjonata, li minn issa hija ingunta in subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda tal-konvenut;

Rat iċ-ċertifikat taż-żwieġ tal-partijiet bin-numru progressiv 242/1988⁴ ppreżentat wara d-digriet tal-Qorti tat-13 ta' Novembru 2024⁵;

Rat kopja tad-digriet tal-Qorti tas-26 ta' Ġunju 2012⁶ li bih il-Qorti ddikjarat il-medjazzjoni magħluqa u awtorizzat lill-attriċi tipproċedi b'kawża fit-termini mposti mill-ligi, ppreżentat wara d-digriet tal-Qorti tat-13 ta' Novembru 2024⁷;

Rat il-verbal tas-26 ta' Marzu 2013⁸ fejn il-Qorti ddikjarat lill-attriċi kontumaċi fir-rigward tal-kontro-talba tal-konvenut;

⁴ Fol. 534.

⁵ Fol. 542.

⁶ Fol. 541.

⁷ Fol. 542.

⁸ Fol. 33.

Rat illi fl-istess udjenza l-Qorti ħatret lil Dr Nadia Vella bħala Assistent Ġudizzjarju sabiex tisma' l-provi kollha f'din il-kawża, il-verbal tat-2 ta' Ottubru 2014⁹ f'liema seduta il-Qorti rrevokat l-inkarigu ta' Dr Nadia Vella u ssostitwatha b'Dr Abigail Critien bl-istess inkarigu u fakultajiet u l-verbal tal-15 ta' Marzu 2023¹⁰ f'liem seduta l-Qorti ssostitwiet lil Dr Critien b'Dr Maria Dolores Gauci bl-istess inkarigu u fakultajiet;

Rat is-sentenza *in parte* mogħtija fil-kawża odjerna fl-14 ta' Frar 2018, fejn il-Qorti laqgħet it-talba tal-konvenut u *ai termini* tal-Artikolu 55 tal-Kap 16 ordnat il-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti viġenti bejn il-partijiet;

Rat il-verbali tas-seduti miżmuma mill-Assistenti Ġudizzjarji, ix-xhieda li ddeponew quddiemhom u d-dokumenti esebiti mill-istess xhieda;

Rat l-atti kollha ta' dan il-proċediment;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-attriċi;¹¹

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-konvenut;¹²

Rat id-digriet kamerali li ngħata fl-20 ta' Novembru 2024¹³ li bih il-Qorti qajjmet eċċezzjoni *ex officio* skont l-Artikolu 732A tal-Kap 12 u tat l-opportunità lill-partijiet sabiex jipproduċu l-provi u s-sottomissjonijiet tagħhom dwar din l-eċċezzjoni qabel is-sentenza finali;

Rat ir-rikors tal-attriċi tas-26 ta' Novembru 2024 wara d-digriet tal-Qorti tal-20 ta' Novembru 2024 li ma ġiex notifikat lill-kontro-parti;

⁹ Fol. 126.

¹⁰ Fol. 480.

¹¹ Fol. 501.

¹² Fol. 515.

¹³ Fol. 547.

Rat illi l-kawża tħalliet għas-sentenza għal-lum.¹⁴

Ikkunsidrat:

KONSIDERAZZJONIJIET:

1. L-Azzjoni Odjerna:

Permezz tal-azzjoni odjerna l-attriċi qiegħda titlob lil din il-Qorti tiddikjara s-separazzjoni personali bejnha u żewġha l-konvenut u dan minħabba inġurji gravi, sevizzi, minaccji, abbandun u adulterju allegatament kommessi kontriha mill-konvenut żewġha. Magħdud ma' dan, l-attriċi titlob ukoll lil din il-Qorti sabiex tirregola l-effetti konsegwenzjali għas-separazzjoni personali. Il-Qorti tagħmel referenza għar-rikors promotur li permezz tal-istess, l-attriċi telenka x'inhuma l-pretensjonijiet tagħha fil-kawża odjerna proprju li l-Qorti:

1. Tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-partijiet filwaqt li tiddikjara lill-konvenut ħati għat-tifrik taz-zwieġ minħabba raġunijiet indikati fir-rikors ġuramentat odjern u li abbażi tagħhom qiegħda titlob il-firda personali;
2. Tikkundanna lil żewġha biex iħallasha s-somma ta' sitt mija u ħamsa u sebgħin Ewro (€675) fix-xahar għall-perjodu mill-15 ta' Jannar 2012 meta huwa waqaf iħallasha manteniment u tiffissa minn issa 'l quddiem manteniment għaliha fis-somma ta' seba' mija u ħamsin Ewro (€750) fix-xahar;
3. Ixxolji, tillikwida u taqsam l-komunjoni tal-akkwisti bejn il-partijiet fil-waqt li tassinja lill-attriċi sehemha spettanti mill-istess komunjoni kompriżi l-assi li l-konvenut/ prova jissottratta biex ma jidhrux fost l-assi tal-komunjoni tal-akkwisti bil-għan li d-drittijiet ta' martu jiġu elużi;

¹⁴ Verbal tat-12 ta' Diċembru 2024 a fol. 551.

4. Tapplika fil-konfront ta' żewġha id-dispozizzjonijiet li huma applikabbli skont il-liġi fiċ-ċirkostanzi;

Min-naħa l-oħra, il-konvenut, filwaqt li jiddikjara li jaqbel mal-pronunzjament tas-separazzjoni personali, jiċċad dak attribwit lil mill-attribuci, u jsostni li s-separazzjoni għandha tkun pronunzjata kawża ta' nuqqasijiet attribwibbli lill-istess attribuci u joġġezzjona għall-maġġoranza tat-talbiet, fosthom, ir-responsabbiltà għat-tifrik taż-żwieġ, l-għoti tal-manteniment lill-attribuci, l-applikazzjoni tas-sanzjonijiet u jintavola kontro-talba li fiha jelenka x'inhuma l-pretensjonijiet tiegħu fil-kawża odjerna proprju li l-Qorti:

1. Tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-partijiet għal raġunijiet imputabbli unikament lill-attribuci rikonvenuta u dan minħabba sevizzi, eċċessi, moħqrija, theddid, vjolenza psikoloġika u nġurji gravi kommessi mill-attribuci kontri;
2. Tiddikjara xolta l-komunjoni tal-akkwisti u tordna li l-oġġetti formanti l-istess jiġu diviżi f'żewġ porzjonijiet li jiġu assenjati lill-kontendenti kif jiġi stabbilit mill-Qorti u tikkundanna lill-attribuci rikonvenuta sabiex tikkonsenja lil l-beni parafernali tiegħu;
3. Tapplika kontra l-attribuci rikonvenuta *in toto* jew *in parte* d-dekadenzi stipulati fl-Artikolu 48 *et seq* tal-Kap 16.

Ikkunsidrat:

Permezz tar-rikors ġuramentat tagħha pprezentat fit-18 ta' Ottubru 2012, l-attribuci tirreferi għall-medjazzjoni mibdija fit-2 ta' Novembru 2011 li ġiet dikjarata magħluqa fis-26 ta' Ġunju 2012.¹⁵ Madanakollu hija ma tippreżentax kopja ta' dan id-digriet u għalhekk il-Qorti talbet, permezz ta' digriet tat-13 ta'

¹⁵ Para 6 fol. 2.

Novembru 2024, li l-attriċi (apparti li tippreżenta kopja taċ-ċertifikat taż-żwieġ li wkoll ma ġiex ippreżentat mar-rikors ġuramentat tagħha) tippreżenta kopja tal-ittra tal-medjazzjoni u d-digriet li permezz tiegħu l-partijiet ġew awtorizzati jintavolaw il-kawża odjerna.

L-attriċi ppreżentat kopja ta' dawn id-dokumenti permezz ta' nota tat-18 ta' Novembru 2024.¹⁶

Jirriżulta illi d-digriet li bih il-Qorti awtorizzat lill-attriċi tipproċedi b'kawża huwa datat 26 ta' Ġunju 2012, kif tgħid proprju l-attriċi fir-rikors ġuramentat tagħha, filwaqt li l-kawża odjerna ġiet intavolata fit-18 ta' Ottubru 2012.

Ġiet intavolata wkoll kontro-talba mar-risposta ġuramentata tal-konvenut fis-6 ta' Diċembru 2012.

Konsiderazzjonijiet

Skont Regolament numru 4 tal-Avviż Legali 397 tal-2003:

“Meta konjuġi tkun trid tipproċedi biex tibda kawża għall-firda personali kontra l-konjuġi l-ieħor jew l-oħra, dik il-parti għandha l-ewwel titlob l-awtorita' li tipproċedi mill-Qorti Ċivili (Diviżjoni tal-Familja) jew mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) (Ġurisdizzjoni Superjuri) (Diviżjoni tal-Familja) skond il-każ, kull wieħed minn dawn il-qrati, hawn iżjed ‘il quddiem f’dawn ir-regolamenti msejġha “il-Qorti”, billi tippreżenta ittra għal dan il-għan fir-reġistru tal-Qorti ndirizzata lir-Registratur fejn fiha jiġi ndikat kemm l-isem u l-indirizz ta' min ikun qed jippreżenta l-ittra kif ukoll dawk tal-parti l-oħra u jitolbu lill-Qorti tawtorizza lilha jew lilu biex jipproċedu. Dik l-ittra għandha tkun iffirmata u ppreżentata mill-parti personalment jew minn avukat jew prokuratur legali f'isem dik il-parti.

¹⁶ Fol. 532.

(2) Meta tingħata l-awtorità mill-Qorti biex konjuġi jipproċedi għall-firda personali, ikun leġittimu għal kull wieħed mill-konjuġi li jibda kawża fil-Qorti, jew jagħmel kontro-talba għall-firda personali għall-istess raġunijiet jew fuq ir-raġunijiet l-oġra msemmija fil-Kodiċi Ċivili bħallikieku dik l-awtorizzazzjoni kienet tirreferi għaž-żewġ partijiet għal kull waħda mir-raġunijiet imsemmija.”

Jirriżulta li fil-każ odjern, din l-ittra ġiet intavolata fit-2 ta' Novembru 2011¹⁷ u peress illi l-partijiet attendew medjazzjoni u ma waslux għall-ftehim il-Qorti awtorizzat lill-attriċi tipproċedi b'kawża fis-26 ta' Ġunju 2012.

L-istess Avviż ikompli illi fir-Regolament 7 illi:

*“(1) Meta l-Qorti tkun awtorizzat lil xi wieħed mill-konjuġi jipproċedi b'kawża għal firda personali, kull parti **tista' tibda l-proċeduri fi żmien xahrejn jew f'dak iż-żmien itwal skond ma l-Qorti tista'tistabbilixxi għal xi raġuni gravi**”*

Peress li d-digriet ta' awtorizzazzjoni kien datat 26 ta' Ġunju 2012, il-partijiet għalhekk kellhom sas-26 ta' Awwissu 2012 sabiex jipproċedu b'kawża. Dan sakemm ma jagħmlux rikors quddiem din l-istess Qorti sabiex, kif jgħid ir-Regolament 7 hawn fuq citat, **“għal xi raġuni gravi”** il-Qorti ttawwal dan iż-żmien. Fil-każ in eżami l-kawża għall-firda personali saret, kif jirriżulta mit-timbru tal-Qorti a fol. 1 tal-proċess, fit-18 ta' Ottubru 2012 u ma jirriżultax li sar ebda rikors sabiex jitwal iż-żmien ta' xahrejn u una volta ġie anke speċifikat iż-żmien li titlob il-Liġi, fid-digriet ta' awtorizzazzjoni, it-terminu li fih kellha tiġi preżentata l-kawża kien ta' xahrejn. L-attriċi issa tgħid li ma tistax tiftakar x'kienu ċ-ċirkostanzi ta' dak iż-żmien li wassluha biex tintavola l-kawża wara x-xahrejn, iżda l-fatt jibqa' li rikors għall-awtorizzazzjoni ta' estensjoni ma sarx. Hawnhekk għalhekk l-attriċi ppreżentat ir-rikors ġuramentat iktar minn xahar u nofs tard miż-żmien permess mil-liġi.

¹⁷ Kopja a fol. 535.

L-Artikolu 789 tal-Kap 12 jipprovdi illi:

“(1) L-eċċezzjoni ta’ nullità tal-atti ġudizzjarji tista’ tingħata –

(a) jekk in-nullità hija iddikjarata mil-liġi espressament;

(b) jekk l-att jinħareġ minn qorti mhux kompetenti;

(ċ) jekk fl-att ikun hemm vjolazzjoni tal-forma meħtieġa mil-liġi, ukoll jekk mhux taħt piena ta’ nullità, kemm-il darba dik il-vjolazzjoni tkun ġiebet, lill-parti li titlob in-nullità, preġudizzju illi ma jistax jissewwa xort’oħra ħlief billi l-att jiġi annullat;

(d) jekk l-att ikun nieqes minn xi partikolarità essenzjali espressament meħtieġa mil-liġi:

lżda dik l-eċċezzjoni ta’ nullità kif maħsuba fil-paragrafi (a), (ċ), u (d) ma tkunx tista’ tingħata jekk dak in-nuqqas jew vjolazzjoni jkunu jistgħu jissewwew taħt kull dispożizzjoni oħra tal-liġi.”

In tema legali ssir referenza għas-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell fl-24 ta' April 2015 fl-ismijiet **Vassallo Concrete Services Limited vs Direttur Generali (Kuntratti) et.** fejn ġie dikjarat illi:- *".....huwa pacifiku li biex azzjoni ġudizzjarja tkun valida tehtieg li din tissodisfa r-rekwiziti kollha li timponi fuqha l-liġi, u n-nuqqas ta' konformita` ma' dawn ir-rekwiziti jgib in-nullita` tal-istess att. Kif qalet din il-Qorti fil-kawza Sammut v. Pellegrini Petit, deciza fis-6 ta' Novembru 1920: “.. quando la legge stabilisce un termine entro cui un atto si deve compiere, quel termine, anzicche di prescrizione, e` termine di decadenza, nel senso che decorso quel termine, quell'atto non sarebbe piu` ammissibile.” It-termini proċedurali huma termini li jolqtu ż-żmien li fih att ġudizzjarju għandu jiġi ppreżentat, liema att jitqies irritu u null jekk ma jiġix ippreżentat fi żmien preskritt.*

In-nuqqas ta' osservanza ta' terminu bħal dan huwa sollevabili ex officio peress illi r-regoli li jirregolaw il-kondotta tal-proceduri quddiem il-qrati huma ta' ordni pubbliku, u ma jistax jiġi permess il-kuntrarju ta' dak stabbilit, anke jekk hemm qbil bejn il-partijiet."

Għalhekk il-Qorti qed tqajjem din l-eċċezzjoni ex officio anke jekk il-konvenut ma għamilx dan, anzi rikeb fuq il-kawża prinċipali u ntavola kontro-talba.

Il-Qorti tfakkar illi t-termini proċedurali stipulati mil-liġi huma tabilhaqq tassattivi u perentorji, u dan kif spjegat fis-sentenza fl-ismijiet **Vodafone Malta Limited (C10865) vs Nathan Darmanin**,¹⁸ fejn ġie mgħallem illi: *Il-Qorti tirrileva li meta l-ligi tippreskrivi li certi atti għandhom isiru f' certi termini, dawk it-termini, in kwantu perentorji, għandhom jigu osservati ad unguem, ghax, fin-nuqqas, dak l-att ma jistax jitqies ritwali u jitqies li ma giex ipprezentat. L-osservanza tat-termini stabbiliti fil-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili li jirregolaw il-kondotta tal-proceduri quddiem il-Qrati huma ta' ordni pubbliku u ma jistghu jigu bl-ebda mod injorati u lanqas bil-kunsens tal-partijiet rinunzjati jew mibdula. Dawn it-termini jehtieg li jigu osservati u dan taht piena ta' irritwalita` u nullita` tal-proceduri li għandha, fejn tokkorri u fejn hekk jirrizulta lilha, tigi wkoll sollevata mill-Qorti ex officio. In-nullita` ta' l-att, ghax ma jigix ipprezentat fit-terminu stabbilit mil-ligi tattakka l-att fih innifsu. Dak l-att li fil-procedura hu null għandu jitqies daqs li kieku qatt ma kien intavolat quddiem il-Qorti...Mill-provi jirrizulta ampjament ippruvat li r-rikors odjern tressaq tardivament (b'hamest ijiem) mir-rikorrenti u konsegwentement din il-Qorti ma għandha l-ebda alternattiva ohra hlief li tiddikjara l-istess bhala li gie pprezentat fuori termine."*

¹⁸ Deċiża mill-Qorti tal-Maġistrati nhar id-29 ta' Mejju 2013, (Avviż Numru 108/2013 CSH), mhux appellata.

Huwa minnu li tali terminu ta' xahrejn seta' jiġi mtawwal mill-Qorti iżda biss jekk issir talba qabel jiskadi u jekk jiġi sodisfatt dak provdut bir-Regolament numru 7. Talba għall-estensjoni ta' dan it-terminu ma kenitx saret bil-konsegwenza li l-kawża ġiet intavolata *fuori termine* u għalhekk hija irrita u nulla. Kif qalet il-Qorti tal-Appell fil-kawża fuq citata:- *"Fl-ewwel lok, il-gurisprudenza hi fis-sens li t-termini jehtieg li jigu osservati taht piena ta' rritwalita` u nullita` - ara, per eżempju, id-decizjoni li tat din il-Qorti fil-21 ta' Marzu 1997, fil-kawża D v. Psaila. Fit-tieni lok, l-Artikolu 789 tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili iqies null kull att nieqes minn xi partikolarita` essenzjali espressament mehtiega mill-ligi, u att fuori termine huwa nieqes minn dik il-partikolarita` li trid il-ligi."*

L-attriċi targumenta illi f'dan l-istadju l-Qorti ma għandiex tapplika l-proċedura b'rigorozità u li ma hemmx sentenza waħda tal-Qorti tal-Familja li fiha ġiet dikjarata n-nullità tal-kawża minħabba li ma saritx f'dan it-terminu. Dan huwa fattwalment skorrett u din il-Qorti, anke kif diversament preseduta kemm-il darba ddeċidiet fuq dan il-punt b'uniformità u kjarezza. (Vide *KA vs NF, Rik.Ġur.Nru : 54/2024 JPG mogħtija fid-9 ta' April 2025, A B Vs C B, Citazzjoni Numru. 5/2012 mogħtija fit-13 ta' Frar, 2013 u YF vs XR Rik.Ġur.Nru: 138/17RGM mogħtija fit-22 ta' Marzu 2018*). Il-Qorti ma tistax taqbad u tiddeċiedi illi għaliex il-kawża waslet fl-aħħar hija għandha tinsa l-proċedura imposta mill-Liġi.

Kif intqal qabel, f'din il-kawża minbarra l-eċċezzjonijiet li ppreżenta l-konvenut, ġiet ippreżenta wkoll kontro-talba li skont L-Artikolu 396 tal-Kap 12 l-konvenut jista' jagħmel basta li din il-kontrotalba tkun konnessa mat-talba tal-atturi u din tkun tali, meta kif intqal fis-sentenza **Gheiti and Sons Limited vs Perit Arkitett Colin Zammit**¹⁹ il-kontrotalba (1) tkun ġejja mill-istess fatt, jew mill-istess kuntratt jew mill-

¹⁹ Deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fid-19 ta' Mejju, 2011 (Ċit. Nru. 1321/2010).

istess titolu li minnu tkun ġejja t-talba tal-atturi jew (2) meta l-iskop tal-kontrotalba tal-konvenut hu li jpaċi l-kreditu mitlub mill-attur jew b'kull mod ieħor iġib fix-xejn l-azzjoni tal-attur jew jimpedixxi l-effetti tagħha. Kif qalu tajjeb il-Qrati, *"la riconvenzione dicesi eccezione non in senso stretto, ma in senso largo, inquantoché il convenuto può opporre in giudizio all' azione contro di lui proposta, non sola la eccezione ma pure la riconvenzione; cioè domanda quel che gli si deve nello stesso tempo in cui si agisce contro di lui e nello stesso giudizio. Vi è convenzione semprecche per eccezione ad una domanda principale, si opponga un altra domanda egualmente principale"* (Vol. XI, pg. 78)

Fl-istess tema, il-Qorti tqis il-kontro-talba bħala *fuori termine* wkoll.

Għall-kjarezza – il-Qorti ma hiex qegħda tgħid li wara li l-konvenut ġie notifikat bil-kawża, huwa ma aġixxiex *entro* t-terminu għall-preżentata ta' l-eċċezzjonijiet, skond il-Liġi, u kien fi drittu li jintavola kontro-talba. Madanakollu, daqskemm il-Qorti qieset li l-azzjoni tentata mill-attriċi saret *fuori termine*, fis-sens li ma rrispettatx it-terminu tax-xahrejn impost mil-Liġi, il-kontro-talba tal-konvenut tbaġhti mill-istess difett, u dan tenut kont illi l-kontro-talba titqies li hija kawża fil-kawża hija stess, daqs li kieku kienet azzjoni separata, tant li l-ħajja tagħha hija indipendenti mill-ħajja tal-kawża prinċipali salv għall-fatt li proċeduralment il-kontro-talba tista ssir biss billi tirkeb fuq il-kawża prinċipali.

Jekk il-kawża prinċipali tqieset bħala *fuori termine*, isegwi li l-kontro-talba, li tiddependi mill-preżentata tal-kawża, ukoll tbaġhti minn dan id-difett. Kieku l-kawża prinċipali saret *entro* t-terminu mogħti mil-Liġi, ma kien ikun hemm ebda dubju li l-kontro-talba tkun ġiet preżentata validament, anke jekk wara li x-xahrejn ikunu skorrew, *stante* li l-preżentata ta' kontro-talba tiddependi fuq il-preżentata tal-kawża prinċipali.

Stante li l-kontro-talba hija marbuta mar-risposta ġuramentata li rrispondiet għal rikors ġuramentat li din il-Qorti tqis li huwa null, ladarba l-azzjoni promotorja hija nulla għax saret *fuori termine*, kull att li jsegwi minnha huwa wkoll null.

Jiġi osservat ukoll li ma kien hemm xejn xi jżomm lill-konvenut stess milli jippreżenta kawża *entro* t-terminu u jressaq l-istess talbiet li ressaq fil-kontro-talba. Dan iżda m'għamlux.

DEĊIDE:

Fic-cirkostanzi, din il-Qorti tiddikjara li r-rikors ġuramentat ġie ppreżentat *fuori termine* u għalhekk it-talbiet fir-rikors ġuramentat u l-kontro-talba huma irriti u nulli.

Il-Qorti tordna li kull parti għandha tħallas l-ispejjeż tagħha.